

Pericopa Ki Tisa - Bețalel și Oholiav - cei doi artizani care au pregătit Tabernaculul și instrumentele lui אהליאב - בצלאל [anul 5782]

Atotputernicul a spus poporului evreu în pustiu să-i construiască un sanctuar care a primit și numele de *mișkan* מִשְׁכָּן - Tabernacul. El a avut multe componente care necesitau mâna unui artizan: de la chivotul făcut din aur și până la dantelele de pe pereți.

Mulți artizani au contribuit la această construcție unică, însă numai doi au stat în fruntea lor, amândoi numiți de Kadoș Baruch Hu.

În pericopa Ki Tisa ni se spune: „Adonai a grăit către Moise zicând: Uite, l-am chemat pe nume pe Bețalel, fiul lui Uri, fiul lui Hur, din tribul lui Iehuda. L-am umplut cu spiritul lui Elohim, de înțelepciune, de pricepere și de cunoaștere și de orice îndemânare ca să întocmească lucruri cu meșteșug, să lucreze cu aur cu argint și cu aramă, să cioplească pietre (scumpe), ca să le țintuiască și să cioplească lemnul ca să facă tot felul de lucrări. Iar eu, iată, i l-am pus alături pe Oholiav, fiul lui Ahisamach din tribul lui Dan; și în inima tuturor celor înțelepți la inimă am pus înțelepciune ca să facă tot ceea ce ți-am poruncit” (Exod 31:1-6).

Să facem cunoștință puțin cu cele două personaje în pricină.

Bețalel

Bețalel care a primit responsabilitatea pentru întregul proiect, avea un pedigree respectabil. El a primit acest post, printre altele, datorită faptelor bune ale străbunicilor lui. Străbunica lui era Miriam, după cum învățăm din Talmud, tractatul Sota 11:b. Ea era sora lui Aaron și Moise, iar când faraonul a poruncit ca toți bebelușii masculi să fie aruncați în Nil, Miriam împreună cu celelalte moașe evreice și-au pus viața în pericol ca să ascundă și să salveze acești bebeluși. Ca răsplată pentru această faptă, i s-a născut acest strănepot extrem de talentat.

Bunicul lui Bețalel a fost Hur, care, după midraș și-a terminat viața într-un mod tragic când a încercat să oprească poporul de a construi Vițelul de Aur. Mulțimea înfuriată l-a atacat și l-a omorât. Din această pricină Hur a avut onoarea ca din toți artizanii care au lucrat la construirea Tabernacului, tocmai numele nepotului său să fie amintit de nenumărate ori.

Bețalel avea mâini de artist și în versetul de sus el este descris plin de „înțelepciune, de pricepere și de cunoaștere”. Aceasta era o înțelepciune divină și datorită ei el a reușit să țintească la intenția lui HAȘEM și așa și-a primit numele - „în umbra Dumnezeului”, adică Bețal = *bețel*, în umbră + *el*, HDumnezeu.

Așa ne este povestit în midrașul din Talmud, tractatul Brachot 55:a: „Hakadoș Baruch Hu i-a spus lui Moise: du-te și spune-i lui Bețalel să-mi facă un sanctuar, un chivot și unelte. Moise s-a dus la el, dar a schimbat ordinul spunându-i: fă un chivot, unelte și un sanctuar. Bețalel i-a spus: Moșe Rabenu! Regula lumii este că omul face întâi casa, pe

urmă bagă în ea uneltele. Dar tu îmi spui: Fă-mi un chivot, unelte și un sanctuar. Uneltele pe care le voi face, unde le voi băga? Poate Hakadoș Baruch Hu ți-a spus: fă un sanctuar, un chivot și unelte? Moșe i-a răspuns: oare ai fost în umbra Dumnezeului? Într-adevăr așa a spus Hakadoș Baruch Hu”.

Și mai este un midraș asemănător și în BeMidbar Raba 15.

Marele comentator Ramban (Nachmanides) explică înțelepciunea lui Bețalel ca fiind o minune venită de sus, deoarece de-a lungul zecilor de ani în Egipt, evreii nu aveau ocazia să cunoască materialele necesare la construirea Tabernacului – aur, argint și aramă. Faptul că Bețalel a știut să facă din aceste materiale cea ce era nevoie la construirea Tabernacului este o minune.

Cu toate că numirea lui Bețalel a venit de la Kadoș Baruch Hu însuși, a fost nevoie și de aprobarea poporului. Acest lucru îl învățăm din versetul „I-am chemat pe nume pe Bețalel”. Cu alte cuvinte l-am prezentat poporului. De aici învățăm înțelepții că înainte ca cineva să fie numit într-un post public, trebuie ca publicul să fie consultat.

În Talmud, tractatul Brachot ni se povestește: „Hakadoș Baruch Hu i-a spus lui Moise: Crezi că Bețalel este onest, adecvat? Moise i-a răspuns: Dacă îți este adecvat ție, mie cu atât mai mult. Cu toate acestea i-a spus lui Moșe: Totuși, du-te și întreabă și poporul. Moșe s-a dus și i-a întrebat: Credeți că Bețalel este adecvat? Dacă pentru Hakadoș Baruch Hu este adecvat, pentru noi cu atât mai mult”.

În Midraș Tanhuma, VaYakhel 3 ni se spune că la început au fost unii care nu erau de acord cu această numire. Așa scrie acolo: „Când Moise a coborât de pe munte, Hakadoș Baruch Hu i-a spus să facă un sanctuar din scânduri, altar și o masă. L-au (din popor) întrebat: cine o va construi? Moise le-a răspuns: Bețalel! Oamenii au început să șușotească despre Moise spunând: Nu Hakadoș Baruch Hu i-a spus lui Moise să-l numească pe Bețalel să construiască Tabernaculul, ci Moise însuși l-a numit din cauză că îi este rudă... Moise le-a spus: Nu, eu nu am făcut nimic după capul meu ci Hakadoș Baruch Hu mi-a spus să-l numesc. În sfârșit numirea a fost acceptată și de public”.

Oholiav

Despre Oholiav Ben Ahisamach sunt puține detalii în midraș. Noi știm despre el că este din tribul Dan și că avea cam aceleași aptitudini ca și Bețalel. Din această cauză numele lui apare în acest verset spre deosebire de sutele de meșteșugari care au participat la construirea Tabernacului și au rămas anonimi. Mulți ani după ce Oholiav a contribuit la construirea Tabernacului, oameni din tribul Dan au fost printre constructorii Templului. Din Talmud, tractatul Arachin 67:b noi învățăm că oameni din tribul Dan și-au menținut sute de ani aptitudinile artizanale.

O pereche deosebită

Cei doi provin din familii total diferite. Bețalel provine dintr-o familie onorabilă, pe când Oholiav aparține tribului Dan care era unul din fiii roabelor care erau considerați inferiori. Rași ne învață că Toraua le amintește numele amândurora ca să ne învețe că în fața Domnului toți suntem egali.

În cartea de Zohar scrie că după Cabala Bețalel reprezintă partea dreaptă și anume de *Hesed* חסד – iubire, iar Oholiav partea stângă de *Gvura* גבורה – putere. Împreună ei sunt cuplul perfect care împreună au știut să construiască nu numai partea fizică a Tabernacului, ci și partea spirituală.